VERKIEZINGSPROGRAMMA 1981 - 1985

VAN DE

EVANGELISCHE VOLKSPARTIJ

EVP

ERRATUM: par. 2 Vrede en Veiligheid

Invoegen tussen 2-12 en 2-13 nieuw artikel
12 a: "De nationale defensiebegroting dient op
de nominale nullijn te worden gehandhaafd.
Dit betekent dat er geen inflatiecorrectie
zal worden toegepast."

INLEIDING

UITGANGSPUNTEN

De "Evangelische Volkspartij" (EVP) is er van overtuigd, dat het luisteren naar en het handelen overeenkomstig de richtlijnen van het Evangelie van Jezus Christus de beste kansen biedt om de tegenstellingen in deze wereld te verzoenen, d.w.z. vrede en gerechtigheid te verwerkelijken.

De EVP pretendeert daarmee niet het alleenrecht te hebben op het vertalen van het Evangelie in een politiek beleid. Zij neemt het Evangelie als uitgangspunt en richtsnoer voor haar politiek beleid, omdat de bevrijdende boodschap van het Evangelie voor ieder mens persoonlijk, tevens de opdracht inhoudt de wereld te bevrijden van onrecht, haat, oorlog en geweld.

Daartoe is een politiek beleid nodig dat zich richten wil naar de norm van de bijbelse gerechtigheid. Alleen dan kunnen vrede, solidariteit en rentmeesterschap in de samenleving werkelijkheden worden.

TAAK VAN DE OVERHEID

Gerechtigheid oefenen is naar bijbelse opvatting met name een taak voor de overheid. De overheid is er ten dienste van de burger. Daarmee is meteen de grens van de overheidstaak aangegeven. Als de eigen verantwoordelijkheid van de burgers in het gedrang dreigt te komen, zal de overheid halt moeten houden.

Geen almachtige staat dus, maar wel een politiek beleid dat onder erkenning van de eigen verantwoordelijkheid van de burger de kaders wil scheppen, waarbinnen die verantwoordelijkheid zich ook metterdaad ontplooien kan. Dan kan in een samenspel van krachten de samenleving toegroeien naar een verantwoordelijke maatschappij.

Daarnaast zal er moeten worden toegezien dat inderdaad ieder de kans krijgt om verantwoordelijkheid te dragen. Met name tegen diskriminatie (om welke redenen dan ook) zal met kracht moeten worden opgetreden.

Men kan geen gerechtigheid oefenen zonder solidair te zijn met het zwakke en verdrukte. Maar solidariteit moet dan wel anders en meer zijn dan het zich beschermend neerbuigen tot de zwakkere. Solidariteit is het samen met die zwakkeren (personen of volkeren) zoeken naar een samenleving met betere verhoudingen en omstandigheden.

De meest ideale samenleving is die waar vrede en recht elkaar ontmoeten. om die vruchten van het oefenen van gerechtigheid te plukken zal het politiek beleid er op gericht moeten zijn alles te weren wat de vrede bedreigt.

Dat betekent natuurlijk een voortdurende strijd tegen de huidige, op wantrouwen gebaseerde en miljarden verslindende bewapeningswedloop. Die begint bij het afwijzen van allerlei nukleaire, chemische of bakteriologische wapens, die de wereld met massavernietiging bedreigen.

Maar het betekent niet minder het bestrijden van alles wat haat en wantrouwen onder de volkeren veroorzaakt, zoals het ongebreidelde streven naar macht, steeds meer welvaart, meer bezit, meer grondstoffen enz.

Wil men vrede en solidariteit bevorderen, dan zal het politiek beleid gericht moeten zijn op het dienen van elkaar, als mensen die allen geschapen zijn naar het beeld van de dezelfde Schepper. Niet het verwerven of het behouden van machtsposities mag het doel zijn, maar wel het samen bouwen, d.i. bewerken en bewaren van de schepping voor allen.

De schepping met al zijn rijkdommen is de mensen gegeven ten behoeve van allen. Daarom moet scherp worden opgetreden en daar ligt weer een taak voor de politiek en dus voor de overheid, tegen het eenzijdig profiteren van de schepping door de ene groep van volkeren, ten koste van de andere.

Als zo het rentmeesterschap door overheid en burger wordt beleefd zal er ook een eind komen aan de roofbouw op de schepping voor eigen voordeel ten koste van na ons komende generaties.

We hebben dan ook geen technologische surrogaten nodig die de schepping, o.m. in bodem, water en lucht, verontreinigen en vergiftigen tot schade van de mensheid.

Gerechtigheid oefenen houdt ook in het handhaven van orde en recht. Zonder rechtsregels kan geen enkele samenleving bestaan; ze dienen ter bescherming en tot welzijn van allen. Het recht in eigen handen nemen of het minachten van rechtsregels of rechterlijke beslissingen ondermijnt de samenleving, tot schade van allen. Maar gerechtigheid vraagt meer dan het formeel hanteren van wetsartikelen. Rechtshandhaving kan in dat kader nooit los gezien worden van liefde en barmhartigheid.

VREEDZAME WERELDPOLITIEK

Het voeren van een politiek met het Evangelie als uitgangspunt is geen gemakkelijke zaak. Het is feitelijk een waagstuk.
De Evangelische Volkspartij durft niettemin dat waagstuk te ondernemen, omdat zij dat ziet als opdracht voortvloeiend uit het Evangelie en omdat zij gelooft, dat in die weg telkens weer tekenen van hoop en verzoening kunnen worden opgericht, die leiden naar een verantwoordelijke maatschappij.

Om die reden zijn onze vertegenwoordigers in en voor hun politieke handelen op het Evangelie aanspreekbaar.

De Evangelische Volkspartij staat open voor iedereen (al of niet kerkelijk gebonden) die zich aangesproken voelt door de Evangelische opdracht mee te werken aan de tot standkoming en opbouw van een samenleving waarin, zowel nationaal als internationaal, gerechtigheid en dus vrede en solidariteit heersen kan.

INHOUDSOPGAVE

1. Buitenlands beleid.
2. Vrede en veiligheid.
3. Binnenlands bestuur.
4. Onderwijs.
5. Sociaal-ekonomisch beleid.
6. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.
7. Energiebeleid.
8. Milieubeheer.
9. Volksgezondheid.
10. Maatschappelijk werk.
11. Kultuur en rekreatie.
12. Justitie.
13. Verkeer en vervoer.
14. Politieke opstelling.

BUITENLANDS BELEID

1- 1 Een internationale samenleving waarin gerechtigheid de norm is en waar dus vrede kan heersen tussen de volken en waar vertrouwen en solidariteit de plaats innemen van wantrouwen, machtsmisbruik en onderdrukking, vraagt om een duidelijke **internationale rechtsorde**, waarbij de VN de hoeksteen dient te zijn van een vreedzame wereldpolitiek, , en niet de NAVO en het Warschaupakt.

1-2 In zulk een rechtsorde dienen de volkeren elkaar te erkennen als gelijkberechtigde partners, de handhaving van de mensenrechten gewaarborgd te worden en het denken in machtsblokken (politiek, ekonomisch en militair) te worden afgewezen.

1- 3 In een dergelijke samenleving zal niet het zgn. militair evenwicht het buitenlandbeleid bepalen, maar zal, bij de groei van het wederzijds vertrouwen de rechtshandhaving steeds minder een militair karakter dragen en steeds meer politioneel van aard worden.

1- 4 Het buitenlands beleid zal daarom, ook met het oog op de positie van de Derde Wereldlanden, zich krachtig moeten inzetten voor de totstandkoming of versterking van een zodanige rechtsorde.

1- 5 Nederland zal daarbij zelf een aktieve rol moeten spelen door het ontwikkelen van initiatieven, zowel in internationaal verband via de VN (bijv. door het bepleiten van de instelling van een "Hoog Kommissariaat voor de mensenrechten") als ook op basis van eigen verantwoordelijkheid.

1- 6 Het beleid van internationale organen als V.N. of E.G. zal voortdurend aan de internationale rechtsorde getoetst moeten worden, met name ook voor wat de Oost-West en de Noord-Zuid relaties betreft.

1- 7 Bestaande overlegvormen, zoals de toetsingskonferenties over Europese samenwerking en veiligheid zullen struktureel moeten worden gemaakt.

1- 8 Kulturele uitwisseling van verschillende bevolkingsgroepen, met name ook van jongeren, moet sterk worden bevorderd om op die wijze het wederzijdse beeld van volken, bijv. in Oost- en West-Europa, te verbeteren.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1- 9 Gerechtigheid en vrede dienen te worden bevorderd door ieder mens te bevrijden van armoede en honger, rechteloosheid en uitbuiting. De EVP tracht de noodzakelijke veranderingen met demokratische en vreedzame middelen te bereiken.

a. Het weer op gang brengen van de echte dialoog met de Derde Wereld, o.m. door met initiatieven te komen t.a.v. een Internationale Ekonomische orde;
b. Het recht van die landen zich te ontwikkelen naar eigen aard en kultuur, uiteraard met eerbiediging van de mensenrechten;
c. algehele afschaffing van belemmerende invoerrechten in de E.G. voor arme ontwikkelingslanden;
d. kwijtschelding van de groeiende schuldenlast van de armste ontwikkelingslanden. Verdere hulpverlening dient bij voorkeur te geschieden door bijdragen of renteloze leningen, zodat het profijt van bedrijfsresultaat niet weggaat aan de betaling van rentelasten, maar gebruikt kan worden voor eigen investeringen in die landen zelf;

e.d. moet nauwlettend worden toegezien. Waar mogelijk zal door overheid en volk steun verleend moeten worden aan bevrijdingsbewegingen in Zuidelijk Afrika.

MIDDEN-OOSTEN

1-17 Voorzover Nederland invloed kan uitoefenen op een duurzame vredesregeling in het Midden-Oosten zal de regering in zijn kontakten met alle partijen in dat konflikt uitgaan van de primaire voorwaarden dat zo'n regeling altijd gebaseerd zal moeten zijn op erkenning van het bestaansrecht van de staat Israël zowel als op erkenning van het recht op zelfbeschikking van het Palestijnse volk voorts zal zij er in die kontakten op aan kunnen dringen alles na te laten wat met die primaire voorwaarden in strijd is.

VREDE EN VEILIGHEID

2- 1 Willen de volkeren in vrede en veiligheid met elkander kunnen leven in vertrouwen op de internationale rechtsorde, dan zal de naleving van die rechtsorde moeten worden gekontroleerd en zo nodig moeten kunnen worden afgedwongen.

2- 2 Het daartoe nodige veiligheidsapparaat moet onder supervisie staan van de VN; alle staten zullen daarin hun aandeel moeten leveren.

2- 3 Omdat de huidige situatie nog ver van die vredige veiligheid verwijderd is, zal Nederland, zowel in zijn buitenlands als in zijn defensiebeleid, door het nemen van de nodige initiatieven met kracht moeten streven naar het bereiken van zo'n situatie.

2- 4 Het beleid zal in de komende jaren dan ook duidelijk gericht moeten zijn, niet op wapenbeheersing alleen, maar vooral op wapenvermindering, te beginnen met de massa-vernietigingswapens.

2- 5 Het aanmaken of bezitten van dergelijke wapens, zgn. ter afschrikking, houdt de bewapeningswedloop en het daarmee gepaard gaande wantrouwen in stand en dient daarom te worden afgewezen.

2- 6 Het sociaal-ekonomisch beleid zal gericht moeten zijn op het terugdringen van de rol van de Nederlandse industrie in de internationale wapenhandel. Er zal tevens een aktief en kreatief rekonversiebeleid (omschakelingsbeleid) gevoerd moeten worden.

2- 7 Er zal een regeling moeten komen, waarbij bekend gemaakt zal moeten worden, wat de (vroegtijdige) betrokkenheid van Nederland en de Nederlandse industrie is in op stapel staande en lopende projekten m.b.t. vervanging van bestaande of nieuw aan te schaffen wapensystemen, teneinde een vroegtijdige inspraak en kontrôle mogelijk te maken.

2- 8 Nederland zal het initiatief moeten nemen om te komen tot een internationaal verbod van produktie, bezit, gebruik en uitvoer van massavernietigingswapens, (nukleaire, chemische en biologische strijdmiddelen. Zolang dit verbod er nog niet is, zal Nederland krachtig verzet moeten aantekenen tegen de nieuwe, in augustus 1980 aanvaarde, nukleaire strategie van de V.S.

2- 9 Nederland zal de plaatsing van de zgn. middellange afstandswapens in Nederland dienen af te wijzen en geen verantwoordelijkheid te aanvaarden, noch voor de produktie ervan noch voor de plaatsing elders in West-Europa, waarbij Nederland tevens met kracht zal moeten pogen de andere West-Europese landen op hun beslissing om tot plaatsing over te gaan te laten terugkomen. Voorts zullen in de komende vier jaar de in Nederland opgeslagen kernwapens verwijderd moeten worden. Bovendien zal direkt een begin gemaakt

e.d. moet nauwlettend worden toegezien. Waar mogelijk zal door overheid en volk steun verleend moeten worden aan bevrijdingsbewegingen in Zuidelijk Afrika.

MIDDEN-OOSTEN

1-17 Voorzover Nederland invloed kan uitoefenen op een duurzame vredesregeling in het Midden-Oosten zal de regering in zijn kontakten met alle partijen in dat konflikt uitgaan van de primaire voorwaarden dat zo'n regeling altijd gebaseerd zal moeten zijn op erkenning van het bestaansrecht van de staat Israël zowel als op erkenning van het recht op zelfbeschikking van het Palestijnse volk voorts zal zij er in die kontakten op aan kunnen dringen alles na te laten wat met die primaire voorwaarden in strijd is.

VREDE EN VEILIGHEID

2- 1 Willen de volkeren in vrede en veiligheid met elkander kunnen leven in vertrouwen op de internationale rechtsorde, dan zal de naleving van die rechtsorde moeten worden gekontroleerd en zo nodig moeten kunnen worden afgedwongen.

2- 2 Het daartoe nodige veiligheidsapparaat moet onder supervisie staan van de VN; alle staten zullen daarin hun aandeel moeten leveren.

2- 3 Omdat de huidige situatie nog ver van die vredige veiligheid verwijderd is, zal Nederland, zowel in zijn buitenlands als in zijn defensiebeleid, door het nemen van de nodige initiatieven met kracht moeten streven naar het bereiken van zo'n situatie.

2- 4 Het beleid zal in de komende jaren dan ook duidelijk gericht moeten zijn, niet op wapenbeheersing alleen, maar vooral op wapenvermindering, te beginnen met de massa-vernietigingswapens.

2- 5 Het aanmaken of bezitten van dergelijke wapens, zgn. ter afschrikking, houdt de bewapeningswedloop en het daarmee gepaard gaande wantrouwen in stand en dient daarom te worden afgewezen.

2- 6 Het sociaal-ekonomisch beleid zal gericht moeten zijn op het terugdringen van de rol van de Nederlandse industrie in de internationale wapenhandel. Er zal tevens een aktief en kreatief rekonversiebeleid (omschakelingsbeleid) gevoerd moeten worden.

2- 7 Er zal een regeling moeten komen, waarbij bekend gemaakt zal moeten worden, wat de (vroegtijdige) betrokkenheid van Nederland en de Nederlandse industrie is in op stapel staande en lopende projekten m.b.t. vervanging van bestaande of nieuw aan te schaffen wapensystemen, teneinde een vroegtijdige inspraak en kontrôle mogelijk te maken.

2- 8 Nederland zal het initiatief moeten nemen om te komen tot een internationaal verbod van produktie, bezit, gebruik en uitvoer van massavernietigingswapens, (nukleaire, chemische en biologische strijdmiddelen. Zolang dit verbod er nog niet is, zal Nederland krachtig verzet moeten aantekenen tegen de nieuwe, in augustus 1980 aanvaarde, nukleaire strategie van de V.S.

2- 9 Nederland zal de plaatsing van de zgn. middellange afstandswapens in Nederland dienen af te wijzen en geen verantwoordelijkheid te aanvaarden, noch voor de produktie ervan noch voor de plaatsing elders in West-Europa, waarbij Nederland tevens met kracht zal moeten pogen de andere West-Europese landen op hun beslissing om tot plaatsing over te gaan te laten terugkomen. Voorts zullen in de komende vier jaar de in Nederland opgeslagen kernwapens verwijderd moeten worden. Bovendien zal direkt een begin gemaakt

moeten worden met de afstoting van alle door Nederland op zich genomen kerntaken.

2-10 Het dogma dat het lidmaatschap van de NAVO de hoeksteen van het veiligheidsbeleid is, moet worden verworpen.
De NAVO is een organisatie die met het Warschaupakt gestalte geeft aan het blokdenken en daardoor in tegenstelling tot de door haar gepropageerde doelstelling het streven naar een duurzame vrede en echte veiligheid eerder in de weg staat dan bevordert..
Doordat de NAVO tevens de Westerse machtspositie in stand houdt en versterkt en daardoor haaks staat op het Evangelische beginsel van gerechtigheid, is de EVP geen voorstander van het lidmaatschap van de huidige NAVO en zal de Nederlandse militaire bijdrage aan de bondgenootschappelijke verdediging beëindigd moeten worden, indien de Nederlandse initiatieven binnen het bondgenootschap geen steun ontvangen en indien het NAVO-beleid in de komende vier jaar niet leidt tot:

- Vermindering in aantal en kapaciteit van de massavernietigingswapens;
- Zodanige vermindering van het te plannen gebruik dat een totaal afstand nemen van deze wapens kan worden verwacht;
- Afwijzing van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de nukleaire bewapening en de beproeving daarvan;
- Invoering van een sluitend kontrôle -systeem binnen de NAVO-landen, waardoor de levering van essentiële grondstoffen en de overdracht van hoog ontwikkelde technologische kennis, nodig voor de vervaardiging van kernwapens, onmogelijk wordt.
- Het afleggen van No-First -Use-verklaring.
- Het overeenkomen, in samenwerking met het Warschaupakt, van kernwapenvrije zône's in Europa.

2-11 Een Europese kernmacht moet nadrukkelijk worden afgewezen.

2-12 Het NAVO-verdedigingsgebied dient niet verder te worden uitgebreid.

2-13 In het kader van de wapenvermindering dient het zgn. SALT-overleg te worden voortgezet, waarbij echter naast de Verenigde Staten en Sowjet Rusland ook de West Europese en Oostbloklanden betrokken moeten worden.

2-14 Zolang Nederland nog beschikt over een krijgsmacht, dient de dienstplicht gehandhaafd te worden. Deze militaire dienstplicht behoort onderdeel te worden van een nog in te stellen sociale dienstplicht voor jongens en meisjes uit bepaalde leeftijdsgroepen.

2-15 Het huidige beleid t.a.v. gewetensbezwaarden dient zodanig veranderd te worden dat de duur van de vervangende dienstplicht even lang is als de duur van de militaire dienstplicht, inkl. de duur van de procedure vooraf.

2-16 Degenen die een opleiding volgen/hebben gevolgd tot een geestelijk ambt behoren ook onder de dienstplicht te vallen.

2-17 In het algemeen zal speciale aandacht en de daarvoor benodigde financiering moeten worden gegeven aan versterking van de geestelijke weerbaarheid en aan voorlichting over en de opbouw van en de uitwerking van mogelijke vormen van geweldloze konfliktoplossing en sociale verdediging.

BINNENLANDS BESTUUR

Handhaving en versterking van de parlementaire demokratie is een eerste vereiste om de rechtsstaat goed te doen funktioneren en verder te ontwikkelen.

Kenmerk van de rechtsstaat is:
De gelijkwaardigheid en gelijkberechtigdheid van alle personen en groepen, ongeacht godsdienstige, kulturele, ethnische of sociale verschillen;
Het zich houden aan de op demokratische wijze tot stand gekomen rechtsgeldige besluiten en regelingen, zowel door de burgers als door de overheid zelf;
Het meespreken van de burgers in het bestuur allereerst door vrije en geheime verkiezingen.

3- 1 Teneinde de betrokkenheid van de burger zo groot mogelijk te doen zijn, zal het bestuur binnen de bestaande drie bestuurslagen t.w. rijk, provincie en gemeente, zoveel mogelijk moeten worden gedecentraliseerd.

3- 2 Daartoe zal het rijk in ieder geval die taken, welke verband houden met het toezicht op en de koördinatie van het beleid van de gemeenten, met name inzake planning e.d. aan de provincie moeten overdragen.

3- 3 Met de tijd en geld verslindende plannen inzake gewestvorming dient na alle mislukte pogingen te worden gestopt. Om te grote koncentratie te voorkomen zal overwogen moeten worden in hoeverre bestaande provincies kunnen worden gesplitst.

3- 4 Het Openbaar Lichaam Rijnmond dient met grote spoed de status van provincie te verkrijgen. De vorming van een provincie Twente moet bezien worden.

3- 5 In de gemeentelijke bestuurslaag, waar de parlementaire demokratie het best kan funktioneren omdat die het dichtst bij de burger staat is, om als gemeente een samenhangend beleid te kunnen voeren, een herindeling van de gemeenten, met name van kleine gemeenten, dringend vereist. De bestaande procedure op het gebied van de gemeentelijke herindeling dient te worden vereenvoudigd en ingekort.

3- 6 Omdat provinciale of gemeentelijke autonomie niet goed kan funktioneren zonder een zekere financiële zelfstandigheid, moeten de huidige financiële verhoudingsregelingen worden herzien.

3- 7 Gemeenten met meer dan 25.000 inwoners dienen te beschikken over een eigen politie-apparaat. De overige gemeenten in de provincie dienen via een samenwerkingsregeling tot een goed hanteerbaar regionaal politiekorps te komen.
Salariëring en rechtspositie moeten in centraal overleg worden geregeld.

3- 8 Het dragen van een politieke verantwoordelijkheid voor het politiebeleid moet nader en wettelijk worden geregeld.

3- 9 Er dienen richtlijnen te komen hoe een bestuurs-ambtenaar en de politie zich dienen te houden bij een overheersing van een vreemde mogendheid.

ONDERWIJS

4- 1 Het onderwijs dient gericht te zijn op een leren niet-konkurrend samenleven en samenwerken, waarbij de leerlingen worden toegerust tot een zich op persoonlijke wijze inzetten voor een leefbare, vreedzame en rechtvaardige wereld.

- De overheid dient voorwaarden te scheppen om meer aandacht te geven in het onderwijs aan vrede en aktieve geweldloosheid.
- Om aan een leefbare, vreedzame en rechtvaardige wereld optimaal dienstbaar te kunnen zijn, dient de overheid tevens voorwaarden te scheppen dat in het onderwijs gelijke kansen op ontwikkeling van veelsoortige talenten worden bevorderd.
- In dit verband vragen leerlingen in achterstandssituaties extra zorg. De overheid dient voor het onderwijs aan deze extra financiële steun beschikbaar te stellen. Bij anderstaligen en/of kulturele minderheden dienen behoud van eigen kultuur of taal mogelijk te worden gemaakt.

4- 2 In plaats van de leerplichtduur te verlengen tot achttien jaar verdient het aanbeveling de leerplichtleeftijd van zestien jaar te handhaven, maar het leerrecht vorm te geven door goede mogelijkheden te scheppen voor tweede-kans-onderwijs. Recht op om-, her- en bijscholing moet kunnen worden gerealiseerd met behoud van rechtspositionele verworvenheden. Een financiële regeling m.b.t. langdurig studieverlof en omscholing is, gezien het **recht** op leren, alleszins gewenst.
Behalve de vrijheid van onderwijs in richting achten wij ook de vrijheid van inrichting van grote waarde.

4- 3 Het beleid zal er op gericht moeten zijn voor kinderen uit elk sociaal milieu de mogelijkheid te bevorderen dat zij, afhankelijk van hun aanleg, Nederlands-talig onderwijs kunnen volgen. Bijzondere aandacht moet worden gegeven aan het onderwijs voor kinderen met een niet-Nederlandse kultuur.

4- 4 De demokratisering van het onderwijs dient zodanig te worden bevorderd dat deze ten goede komt aan het funktioneren van het onderwijs en zoveel mogelijk recht doet aan de mondigheid en gelijkwaardigheid van alle geledingen die bij een bepaalde onderwijsinstelling zijn betrokken. De stichtingsvorm past in deze demokratiseringsvorm niet.

4- 5 Het onderwijs dient ruimte te bieden aan een experimenterend vooruitlopen op het volwassen leven, b.v. door middel van stages en anderssoortige kontakten met maatschappelijke situaties.

4- 6 Een verdere uitbouw van scholingsmogelijkheden op alle nivo's en voor alle leeftijden na de leerplichtige leeftijd, via b.v. open scholen, moet worden gestimuleerd.

BASISONDERWIJS

4- 7 Integratie van kleuter- en lager onderwijs moet worden voortgezet. Waakzaamheid met betrekking tot het kleuter-eigene is hierbij geboden. Belangrijk is, dat aan het spelelement meer aandacht wordt gegeven binnen het onderwijs.

4- 8 Invoering van de wet op het basisonderwijs moet krachtig worden bevorderd, tegelijk met de omvorming van de pedagogische akademie en de kleuterleidsteropleiding tot een geïntegreerde nieuwe opleiding.

4- 9 Zorgvuldig zal moeten worden overwogen of een kind dat extra aandacht behoeft vanwege een mentale dan wel lichamelijke handikap gebaat is met een aparte school. Opvang binnen de gewone school moet zoveel mogelijk worden bevorderd.

4-10 Er moeten meer mogelijkheden komen voor deeltijdbanen in het basisonderwijs.

SEKUNDAIR ONDERWIJS

4-11 Het groeiend tekort aan goed geschoolde handwerkslieden enerzijds en de toenemende werkloosheid onder ,,afgestudeerde" Mavo-, Havo- en VWO leerlingen anderzijds dwingt ertoe met spoed te zoeken naar mogelijkheden om meer aan te sluiten bij de aanleg en ambitie van het kind dan bij de status van de ouders. De behoefte van de maatschappij mag bij de voorlichting een duidelijke rol spelen.

4-12 Vanaf het achttiende jaar moet iedere student financieel onafhankelijk kunnen zijn van zijn ouders/opvoeders/voogden. M.b.t. de studiefinanciering zullen de resultaten van het reeds lopende onderzoek op korte termijn beschikbaar moeten zijn.

4-13 Bij de invoering van een zodanige onderwijsvorm voor geïntegreerd voortgezet onderwijs is het gewenst dat er rekening kan worden gehouden met de aanleg van elk kind.

WETENSCHAPPELIJK BELEID

4-14 Wetenschappelijk onderzoek moet worden gemeld aan een daartoe in het leven geroepen kontrôle- of kode- kommissie: eventuele gevolgen van een onderzoek mogen niet buiten de maatschappelijke kontrôle vallen.

SOCIAAL EKONOMISCH BELEID

5- 1 De EVP streeft naar een ekonomische orde, waarin de demokratisch gekozen overheid de wettelijke middelen heeft om grote lijnen te trekken voor het sociaal- ekonomisch beleid, en de algemene kaders te scheppen, waarbinnen individuen en organisaties hun eigen verantwoordelijkheid kunnen beleven.

5- 2 Nederland zal moeten afzien van het streven naar steeds grotere ekonomische groei, doch zich duurzaam moeten instellen op een ekonomie van het ,,genoeg".
Op die wijze kan de grote welvaartskloof tussen de rijke landen en de derde wereld worden overbrugd, kan het milieu worden gespaard, de energiebehoefte worden ingetoomd, de kwaliteit van de arbeid worden verhoogd en daadwerkelijk steun worden gegeven aan de armste ontwikkelingslanden.

5- 3 De huidige ekonomische situatie, gekenmerkt door toenemende strukturele werkloosheid, stijgende energieprijzen en teruglopende ekonomische groei, dwingt zowel de overheid als partikulieren tot matiging in de bestedingen om zodoende wezenlijke voorzieningen zoals het peil van de sociale zekerheid en voldoende werkgelegenheid te kunnen behouden.

5- 4 Om dit te kunnen bereiken zal gerekend moeten worden met een eenmalige matiging van gemiddeld vier procent van het totale besteedbare inkomensbedrag ineens en voor een reeks van jaren met een stabilisatie op het dan bereikte nivo. Vanzelfsprekend moet dit gepaard gaan met een strak prijsbeleid.

5- 5 De lasten die deze matiging met zich meebrengt, moeten zo eerlijk mogelijk naar draagkracht over de bevolking worden verdeeld. Daarvoor is een TOTAALPLAN nodig, dat, na overleg met de sociale partners en zoveel mogelijk in overeenstemming met hun wensen, vastlegt hoe de lasten zullen worden verdeeld en hoe de daardoor beschikbaar komende ruimte konkreet zal worden besteed.

5- 6 Tenminste één procent van het matigingspercentage zal in een te stichten werkgelegenheidsfonds moeten worden gestort. Het beheer over dit fonds dient te berusten bij overheid en sociale partners.

5- 7 Ingevolge de roeping die de overheid heeft om zich op te stellen aan de kant van de zwakken, zal bij de matiging in principe niet op het minimumloon voor kostwinners mogen worden gekort. De koppeling van sociale voorzieningen aan de lonen moet gehandhaafd blijven.

5- 8 Gestreefd dient te worden naar een betere kontrôle op de naleving van de wettelijk regeling voor het weer opnemen van W.A.O.'ers en gehandikapten in het arbeidsproces.

INKOMENSBELEID

5- 9 Door een rechtvaardig inkomensbeleid moet gestreefd worden naar meer gelijkheid tussen de inkomens. Grote inkomensverschillen suggereren grote waarde-verschillen tussen de mensen en bovendien bevorderen ze ontevredenheid en naijver.

5-10 Naast het wettelijk minimumloon zal zal daarom ook een wettelijk maximum inkomen moeten vastgesteld, om te beginnen ter grootte van vijf maal het bruto minimumloon. Openbaarheid van alle inkomens is hierbij vereist. Een onderzoek naar de mogelijkheid van de invoering van een bij de wet gegarandeerd basis-inkomen voor iedere nederlander vanaf 18 jaar, dient te worden verricht.

5-11 Overwogen moet worden of de regeling van lonen en arbeidsvoorwaarden niet veel meer op bedrijfstaknivo en ondernemingsnivo zou moeten geschieden.

5-12 Naast het overleg op centraal nivo tussen overheid, werkgevers en werknemersorganisaties, zouden op het nivo van de bedrijfstak raamovereenkomsten kunnen worden afgesloten, waarin bodemvoorzieningen als minimumloonhoogte, werktijden e.d. kunnen worden opgenomen.

5-13 Op ondernemingsnivo zouden overeenkomsten gesloten kunnen worden, die tegemoet komen aan het typische bedrijfseigene van de onderneming. Verdere invulling van primaire en sekundaire arbeidsvoorwaarden, alsmede winstbestemming e.d., zouden hierin kunnen worden opgenomen.

5-14 De spoedige inwerkingstreding van een vermogensaanwasdeling is dringend vereist.

5-15 Ter vergelijking met een aanpassing van de overheidssalarissen aan die in het vrije bedrijf, zullen ook bestaande rechten en/of emolumenten in een der groepen in rekening worden gebracht.

WERKGELEGENHEID

5-16 Bestrijding van de werkloosheid is niet alleen een ekonomische zaak, maar heeft evenzeer een morele reden. Immers, ook als de beschikbare hoeveelheid werk b.v. door ontwikkeling van de automatisering vermindert, dient het recht op arbeid -ook voor de vrouw- onverkort te worden gehandhaafd.

5-17 De werkgelegenheid moet daarom zo eerlijk mogelijk over de bevolking -mannen zowel als vrouwen- verdeeld worden. Middelen daartoe zijn o.m.: verkorting van de arbeidstijd, bevordering van deeltijdbanen en vervroegde pensionering. Promotiekansen en doorstromingsmogelijkheden voor vrouwen moeten worden verbeterd. De overheid geeft bij dit alles het goede voorbeeld.

5-18 Verkorting van de arbeidstijd zal uiteraard gepaard gaan met matiging in de lonen.

5-19 Opvoering van het aantal arbeidsplaatsen zal allereerst binnen het bedrijfsleven moeten geschieden. Door het verlenen van steun door de overheid (goedkoper dan werkloosheidsuitkeringen) kan én het behoud én de uitbreiding van arbeidsplaatsen worden gestimuleerd.
Die steun zal vooral gericht dienen te zijn op middelgrote en kleine bedrijven. Strenge kontrôle op de besteding van die steun is dringend nodig.
Werkgelegenheid kan ook bevorderd worden door het verlenen van steun aan kleine of ambachtelijke bedrijfjes die zich bezig houden met b.v. recycling op kleine schaal, alternatieve landbouw, grondverzorging e.a.

5-20 De overheid zelf zal eveneens aktief moeten zijn in het scheppen van arbeidsplaatsen. Te denken valt hier aan:
Verkleining van klassen en groepen bij het onderwijs;
De welzijnssektor, met name in de bejaardenzorg en de kinderbescherming;
Het aanstellen van werkkrachten tot het opheffen van achterstandssituaties bij leerlingen uit bepaalde sociale milieu's.

5-21 Prioriteit zal moeten worden gegeven aan het ontwikkelen van een goed georganiseerd arbeidsmarktbeleid. Via de arbeidsburo's dient de arbeidsbemiddeling voor onbetaald vrijwilligerswerk nader gestruktureerd te worden.

5-22 Het vervangen van zinvolle arbeidsplaatsen door kapitaalsintensieve investeringen, al of niet in het kader van fusie of reorganisatie, vereist toestemming van de ondernemingsraad.
Toepassing van nieuwe produktietechnologieën op het vlak van bioengeneering wordt aan een vergunningsstelsel gebonden.
Produktiesystemen of -technieken, die de arbeid tot een monotone of mensonwaardige bezigheid maken, moeten in het kader van de humanisering van de arbeid, verboden kunnen worden. De Arbeidsomstandighedenwet zal daartoe nader geredigeerd moeten worden.

5-23 Gezocht zal moeten worden naar mogelijkheden om ongeschoolde en routine-matige arbeid te kombineren met meer inzicht en verantwoordelijkheid vragende werkzaamheden, of deze zodanig in te richten, dat de arbeid meer zinvol wordt.

5-24 Belemmeringen in de wetgeving (soc. verz. WIR) voor het tot stand komen van werknemerskoöperaties moeten worden weggenomen.

MEDEZEGGENSCHAP

5-25 De verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleven moet zoveel mogelijk aan de bedrijfsgenoten zelf (werkgevers en werknemers) worden overgelaten. Daartoe moet de direkte invloed van de werknemers op het bestuur van hun eigen onderneming worden vergroot. Bij fusie, verplaatsing, reorganisatie, voorgenomen bedrijfssluiting of invoering van nieuwe produktietechnieken, moeten zij medebeslissingsrecht hebben.

5-26 Verkiezing van tenminste de helft van de kommissarissen rechtsstreeks door de werknemers van het bedrijf, op voordracht van de ondernemingsraad, is vereist.

5-27 Een reglement voor het werkoverleg, waarin de rechten van alle werknemers om mee te beslissen over de eigen werksituatie binnen het bedrijfsgeheel zijn vastgelegd, dient verplicht te worden gesteld.

5-28 Elk bedrijf, koöperatie of instelling met meer dan 25 werknemers is verplicht een ondernemingsraad in te stellen. Bij minder dan 25 werknemers dient er een wettelijke regeling te komen, waarin het recht op inspraak in het beleid is vastgelegd.

5-29 Kommissariaten van ondernemingen zijn onverenigbaar met het lidmaatschap van de Tweede Kamer, van Kolleges van gedeputeerde staten en Kolleges van Burgemeester en Wethouders.

5-30 Invoering van een sociale dienstplicht voor jongeren (overeenkomstig de suggesties van de CNV-bond voor Werkende jongeren) moet zo snel mogelijk ter hand worden genomen.

5-31 De kontrôle op eventueel misbruik van sociale voorzieningen, zowel bij werkgevers als werknemers, dient te worden verscherpt.

BELASTINGEN

5-32 Het is noodzakelijk tot vereenvoudiging van het belastingstelsel over te gaan, met name door beperking van de veelheid aan ontheffingsmogelijkheden, o.m. verwervings- en representatiekosten. Ook het ongedaan maken van fiskale voordelen voor bezitters van tweede woningen, jachten e.d. is noodzakelijk.

5-33 Bestrijding van belastingfraude mag niet afhankelijk gesteld worden van ekonomische overwegingen als kapitaalvlucht e.d.

5-34 Er dienen de volgende belastingmaatregelen genomen te worden:

a. invoering van een vermogenswinstbelasting en een spekulatiebelasting;
b. De vennootschapsbelasting wordt verhoogd met 2%;
c. Verhoging van de BTW voor de eerste levensbehoeften moet worden afgewezen.

5-35 De meeropbrengst van het aardgas als gevolg van de koppeling aan de olieprijs komt volledig ten goede aan de overheid.

5-36 In de belastingwetgeving wordt gestreefd naar een gelijke behandeling in rechten en plichten van mannen en vrouwen, van gehuwden en langdurig samenwonenden.

KONSUMENTENBELEID

5-37 Ter bescherming van de konsument dient een Konsumentenraad te worden ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de erkende konsumentenorganisaties.

5-38 De regering zal, bij regelend dan wel voorlichtend optreden in zaken als samenstelling en kwaliteit van voedingsmiddelen, geneesmiddelen, energieverbruik van apparaten, misleidende reklame, milieuvervuiling door konsumptiegoederen, prijsbeleid e.a. overleg dienen te plegen met deze Raad. De Raad kan ook ongevraagd advies aan de regering geven.

5-39 Herziening dan wel aanvulling van de Warenwet is daartoe vereist.

MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF

5-40 Het beleid zal duidelijker dan tot nu toe gericht dienen te zijn op het in stand houden van een levenskrachtig midden- en kleinbedrijf, zowel vanwege het bevorderen van de werkgelegenheid als ook om tegenwicht te bieden tegen ekonomische machtkonsentraties.

5-41 Oneerlijke konkurrentie, b.v. door verkoop van artikelen beneden de kostprijs, moet worden verboden.

5-42 Koöperatieve samenwerking van kleine bedrijven dient tot op zekere hoogte te worden gesteund, voorzover in overeenstemming met het gestelde in punt 5-40.

5-43 Oudedagsvoorzieningen en voorzieningen bij invaliditeit dienen voor kleine zelfstandigen mogelijk te worden gemaakt overeenkomstig bestaande regelingen voor werknemers.

5-44 In uitbreidingsplannen zullen weer zgn. buurtwinkels moeten worden opgenomen.

LANDBOUW EN VISSERIJ

5-45 Herziening van de WIR, in die zin dat ze vooral kan worden toegepast op middelgrote en kleine bedrijven, is met name voor de agrarische sektor gewenst. De positie van Land- en tuinbouwbedrijven t.o.v. de buitenlandse konkurrentie kan er door worden versterkt.

5-46 In het belang van de zelfstandige agrarische gezinsbedrijven verdient het aanbeveling vorming van kleinschalige koöperaties te bevorderen, met name met het oog op het behoud en het efficiënt benutten van de werkgelegenheid alsmede het versterken van de onderhandelingspositie van die bedrijven.

5-47 Uitbreiding dan wel omvorming van de Stichting Beheer Landbouwgronden tot een GRONDBANK is gewenst. De Grondbank heeft tot taak het verwerven van agrarische gronden en het op sociaal-ekonomische voorwaarden in pacht uitgeven van deze gronden voor gebruik als grond voor akkerbouw, tuinbouw of veeteelt.
Het beheer zal berusten bij een Stichting waarin overheid en landbouworganisaties participeren.

5-48 Het beleid t.a.v. de visserij dient er allereerst op gericht te zijn deze nationale bedrijfstak ook voor de toekomst voor ons land te behouden. Daarom zal binnen de EG het Nederlandse beleid met kracht stelling moeten nemen tegen territoriale belemmeringen voor het recht tot uitoefening van de visserij door de lidstaten.

5-49 Het waken tegen overbevissing is noodzakelijk. Dit dient te geschieden door internationale quotering en strenge kontrôle daarop.

5-50 In EG-verband dienen bindende afspraken te worden gemaakt om kwalijke ontwikkelingen bij de bio-industrie tegen te gaan.

VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

6- 1 Een van de sociale grondrechten van onze tijd is het recht van de burger op een goede en betaalbare woning. Het is daarom de plicht van de overheid een zodanig volkshuisvestingsbeleid te voeren dat de burgers ook inderdaad van dit recht gebruik kunnen maken.

6- 2 Ter bestrijding van de nog steeds heersende woningnood en mede ter bevordering van de kontinuïteit in de bouw en de daarmee verbonden werkgelegenheid, zal de overheid een vierjarenplan voor de woningbouw moeten vaststellen (1982 t/m 1985) ter grootte van 120.000 wooneenheden per jaar.

6- 3 Dit program zal, zowel wat aantal als aard van de woningen betreft, gebaseerd moeten zijn op de behoefte van nu en de komende jaren in de verschillende regio's. In de woningwetsektor, die prioriteit moet hebben, zal tevens goede aandacht moeten worden gegeven aan de huisvesting van één- en tweepersoonshuishoudens, van jongeren, gehandikapten enz.

6- 4 Bevordering van het eigen woningbezit verdient steun, mits de totale tegemoetkoming van de overheid (premie, huurforfait, belastingaftrek e.d.) de subsidie voor de bouw van een woningwetwoning niet te boven gaat.
Subsidiëring van premiekoopwoningen dient gebonden te zijn aan de eis van tenminste tien jaar zelfbewoning.

6- 5 Aangezien de woningwetwoning anno 1980 een redelijk goede woning is, dient gestopt te worden met het opvoeren van de eisen in de "Wenken en Voorschriften". Niet alleen werkt dit kostenverhogend doch vergroot dit de toch al te grote administratieve rompslomp.

6- 6 Wel zal groter aandacht moeten worden besteed aan en dient financiering te worden gegeven voor geluids- en warmteisolatie, zowel bij nieuwbouw als bij de bestaande woningvoorraad.

6- 7 Kwaliteitsaanpassing van de oude woningvoorraad is eveneens urgent uiteraard met gelijktijdige aanpassing van de huren op basis van woongenot.

6- 8 Bij het huursubsidiebeleid dient er van te worden uitgegaan, dat een huur van 15% van het bruto-modale inkomen als normaal geldt. Huurders met lagere inkomens zullen via een Wet op de individuele huursubsidie een toeslag op die huur kunnen ontvangen. Huurders met hogere inkomens zullen bij het huren van woningwetwoningen op overeenkomstige wijze een toeslag op de huur betalen. De uitvoering van deze regeling dient te geschieden door de gemeenten.

6- 9 De rente-aftrek voor hypotheken op eerste woningen geldt slechts voor een hypotheekbedrag tot f. 250.000.-

6-10 Verlaging van het BTW-tarief voor woningen met een kostprijs tot f 100.000.- (een eerste levensbehoefte) tot 4% is zeer gewenst. De inkomstenderving voor de overheid wordt, althans gedeeltelijk, gekompenseerd door lagere stichtingskosten en dus lagere objektieve subsidies.

6-11 De positie van de huurder dient versterkt te worden o.m. door hem direkter te betrekken bij het volkshuisvestingsbeleid via inspraak in nieuwbouwplannen en saneringsof vernieuwingsplannen.
De invoering van een uniform huurkontrakt is dringend gewenst.

6-12 Ter voorkoming van spekulatieve winsten op huizen, zullen door gemeenten op ruime schaal "anti-spekulatie-bedingingen" worden toegepast. Deze dienen door de landelijke overheid te worden vastgesteld.

6-13 Ter bevordering van een rechtvaardiger en efficiënter woonruimte-distributie dient:
met spoed een Leegstandswet tot stand te komen, die leegstand van woonruimte tegengaat en daarmee het zgn. kraken voorkomt; het eigendomsrecht dient daarin te worden geëerbiedigd, mits en voorzolang de woning metterdaad de bestemming van woning heeft en als zodanig gebruikt kan worden; snelle onteigening bij het weigeren van medewerking moet geregeld worden;
vereenvoudiging en stroomlijning van de bestaande distributieregelingen dienen met spoed ter hand te worden genomen.

6-14 De totstandkoming van een "Volkshuisvestingswet", waarin nieuwbouw, stadsvernieuwing, leegstand en woonruimteverdeling in samenhang geregeld worden, is hoogst urgent. Daarmee wordt een eind gemaakt aan de onduidelijkheid die de veelheid van regelingen thans veroorzaakt.

6-15 Decentralisatie van het volkshuisvestingsbeleid en verkorting van de langdurige goedkeuringsprocedures is eveneens urgent.

6-16 Er zal een onderzoek gepleegd moeten worden naar de behoefte en naar de realisatiemogelijkheden van alternatieve woonvormen en leefgemeenschappen.

STADSVERNIEUWING

6-17 Teneinde de leefbaarheid van de stad te verbeteren en daarmee verstedelijking van het platteland te voorkomen, dient de woon- en werkfunktie van de binnensteden te worden versterkt. Stadsvernieuwing in samenhang met woningverbetering is daartoe een belangrijk middel.

6-18 In de komende vier jaar zullen woningverbetering en stadsvernieuwing met kracht ter hand moeten worden genomen en de nodige financiering voor een vergroot programma ter beschikking moeten worden gesteld.

6-19 Een doelmatige planning door de gemeentebesturen (met inspraak van de bevolking) is noodzakelijk. Daarbij zal moeten worden gelet op:

- Tijdig ter beschikking zijn van vervangende woningen;
- Voorkomen van leegstand of sloop van woningen lang voordat met de vernieuwing werkelijk begonnen wordt;
- Vermijden van dure aankopen of onteigeningen van niet beslist noodzakelijke projekten (b.v. bedrijven).

RUIMTELIJKE ORDENING

6-20 Omdat de ruimte in ons land schaars is en het gebruik daarvan zoveel mogelijk geordend dient te worden, is ruimtelijke ordening een taak van de overheid. De ruimtelijke ordening dient richtinggevend te zijn en mag niet bestaan uit het achteraf vastleggen van de reeds plaats gehad hebbende ontwikkelingen. Daarom moet voor de ruimtelijke ordening een meerjarenplanning worden vastgesteld.

6-21 Verbetering van de Wet op de Ruimtelijke Ordening is nodig in verband met nadere regeling van het beroepsrecht ter vervanging van het beroep op de Kroon.

6-22 Zowel vanwege de kosten als het belang van de toekomstige bewoners dienen nieuwe woonsteden of kernen bijvoorkeur daar gepland te worden waar aansluiting op wegen of spoorlijnen reeds aanwezig is of op eenvoudige wijze tot stand kan komen.

6-23 Ruimtelijke ordening is niet het spreiden van allerlei zaken (als werkgelegenheid, rekreatie of wonen) over het gehele land, maar moet zijn het ordenen per regio van de behoeften in samenhang met het bewaren en beschermen van natuur en milieu.

6-24 De vorming van landelijke gebieden of landschapsparken, waarin het agrarisch bedrijfsleven bestaansmogelijkheden houdt maar waarbij het behoud van het landschap, natuur en milieu verzekerd is, verdient aanbeveling. Het beheer over deze gebieden dient bij de wet geregeld te worden.

6-25 Grond zal als regel in erfpacht worden uitgegeven, echter met een looptijd van ten hoogste 50 jaar.

ENERGIEBELEID

7- 1 De overheid regelt de winning, opwekking en distributie van energie.

7- 2 De overheid bevordert krachtig het onderzoek naar en het gebruik van alternatieve, niet eindige energiebronnen. Zoals:

a. energie uit waterkracht en wind.
b. golf- en getijdenenergie.
c. geothermische energie (is aardwarmte).
d. energie uit afval (produktie van methaan uit plantaardig en dierlijk afval).
e. zonne- energie.

7- 3 Nederland trekt zich terug uit alle kernenergieprojekten. Nieuwe kerncentrales mogen niet worden gebouwd. Er moet spoedig tot sluiting van de bestaande kerncentrales worden overgegaan.

7- 4 Warmte-verspillende bedrijven moeten worden verplicht tot hergebruik van warmte of afgifte van warmte aan stadsverwarming. Restwarmte, ontstaan bij elektriciteitsopwekking dient nuttig te worden gebruikt.

7- 5 Het totale gebruik van de energie moet verminderd worden. De toepassing van energiebesparende technologieën, verbetering van verwarmingsinstallaties, isolatie van woningen en openbare gebouwen, het bouwen van zuiniger auto- en vliegtuigmotoren dienen sterk bevorderd te worden.

7- 6 Het is noodzakelijk de steenkoolvoorraden in de Nederlandse bodem als energiebron aan te boren. Daarbij mag winning en verwerking uitsluitend plaatsvinden, als dit onder milieuaanvaardbare omstandigheden kan geschieden.

7- 7 Aardgasbaten, zowel in partikuliere- als overheidssektor worden mede gebruikt voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek naar winning van schone energie t.a.v. energiewinning.

MILIEUBEHEER

8- 1 Gezien de grote samenhang tussen milieuhygiëne, natuurbehoud en volksgezondheid, moet het beleid hierover onder één (nieuw) ministerie gebracht worden.

8- 2 Al het menselijk handelen moet gericht zijn op het voorkomen van milieuvervuiling ten gevolge van o.m. het vrijkomen van giftige stoffen, de warmte-afgifte aan oppervlaktewater, het veroorzaken van geluidshinder en van andere vormen van verstoring van het natuurlijk milieu.

8- 3 Schone produktie, hergebruik van afvalprodukten, zinvol gebruik van grondstoffen en energie dienen in een aan het parlement voor te leggen produktieplan geregeld te worden.

8- 4 Er dient een wet te komen, die enerzijds de belangen van de agrarische bedrijfsvoering en anderzijds de waarden van het daar aanwezige milieu, landschap en de natuur veilig stelt.

8- 5 De bio-industrie dient aan strenge normen gebonden te zijn, waarbij welzijns- en welvaartsnormen zinvol getoetst worden.

8- 6 Er komt een boetestelsel om verontreiniging van het milieu door rechtspersonen te voorkomen.

8- 7 De vervuiler van lucht, water en bodem betaalt in principe de kosten van de zuivering. Gestreefd moet worden naar een produktie die niet vervuilt.

8- 8 Het gebruik van proefdieren, met name in industriële processen en bij wetenschappelijk onderzoek dient aanzienlijk te worden beperkt.

8- 9 Het jagen voor plezier moet worden verboden. Het evenwicht van de natuur moet worden overgelaten aan beroepskrachten, zoals jachtopzieners e.d.

8-10 Chemische bestrijdingsmiddelen, toepasbaar in de landbouw, mogen uitsluitend beschikbaar zijn, als zij binnen 14 dagen biologisch afgebroken worden.

8-11 Natuurbehoud en natuurbeheer worden bevorderd:

a. De waddenzee wordt beschermd gebied.
b. De Lauwersmeerpolder blijft vrij van militaire aktiviteiten.
c. De Markerwaard wordt niet droog gemaakt.
d. Schiphol wordt niet verder uitgebreid.

e. Door herinplant van bossen van inheemse oorsprong .
f. Door ontstane unieke natuurgebieden als b.v. de Oostvaarderplassen volledige en afdoende bescherming te bieden.
g. Door edukatie t.a.v. natuur en milieu voor alle leeftijdsgroepen op diverse wijzen met kracht te bevorderen.

8-12 Nederland zal het initiatief moeten nemen om te komen tot een internationaal verdrag binnen het kader van de V.N. tegen milieuvervuiling. Ieder land krijgt daarbij de opdracht om het fysisch milieu in eigen land weer gezond te maken. Vooral het in stand houden van tropische regenwouden als ook het bosbeheer in het algemeen verdienen extra aandacht.
Tevens dienen er initiatieven te worden genomen ter bescherming van de wereld zeeën.

8-13 Er moet gestreefd worden naar aanzienlijk kleinere produktie- en leefgemeenschappen en naar decentralisatie en zelfvoorziening.

8-14 Het vervoer van gevaarlijke stoffen door dicht bewoonde gebieden moet verboden worden.

8-15 Het gebruik van synthetisch vervaardigde milieubedreigende kunstmest moet worden teruggedrongen.

8-16 Milieu-vriendelijke, arbeidsintensieve ambachten dienen bevorderd te worden.

8-17 Alternatieve vormen van landbouw dienen door de overheid bevorderd te worden.

VOLKSGEZONDHEID

9- 1 Met spoed dient een plan te worden ontwikkeld, waarin gezondheidsvoorzieningen in de verschillende lijnen en de daarbij behorende tarieven worden geregeld.
De rechten van de patiënt en de eerbiediging daarvan dienen wettelijk te worden vastgelegd. De binnen de volksgezondheid werkenden (medici, tandartsen enz.) zullen zoveel mogelijk in dienstverband werkzaam moeten zijn.
De kosten van de gezondheidszorg zullen door naar draagkracht vast te stellen premies, dan wel via belastingheffing moeten worden gedekt.

9- 2 Demokratisering van de gezondheidszorg is noodzakelijk. Patiënten hebben het recht op informatie t.a.v. medische gegevens. Gedwongen opname in een psychiatrische inrchting is alleen mogelijk nadat de patiënt(e) door de rechter is gehoord. Bij gedwongen opname in een psychiatrische inrichting dient de patiënt(e) zo spoedig mogelijk te worden gehoord en/of gezien door de rechter.

9- 3 Er komt een wettelijk onderscheid tussen soft- en hard-drugs. Verslaafden aan deze middelen zijn patiënten en geen wetsovertreders. Soft-drugs uit het strafrecht. Er moet een effektieve kontrôle op de handel in harddrugs komen.

9- 4 Extra aandacht moet worden besteed aan de voorlichting voor jongeren inzake de gevaren van roken, alkohol en drugs-gebruik.

9- 5 Alternatieve geneeswijzen -voorzover deze hun waarde hebben bewezen- moeten gelijk gesteld worden met erkende geneeswijzen.

9- 6 Met betrekking tot de abortus-provocatus moet voorshands de uitwerking van het thans door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerp "Ginjaar-De Ruiter" worden afgewacht.

9- 7 Om ongewenste zwangerschappen te voorkomen, zijn in de eerste plaats preventiemaatregelen nodig en goede opvoeding tot respekt en verantwoordelijkheid voor elkaar en voor het leven. Daartoe dienen de volgende maatregelen te worden genomen:

1. Goede voorlichting aan jongeren aangaande zwangerschap.
2. Goede voorlichting over via het ziekenfonds te verstrekken veilige voorbehoedsmiddelen.

9- 8 Roken in openbare ruimten dient verboden te worden.

MAATSCHAPPELIJK WERK EN WELZIJN

10-1 Bewoners van bejaardentehuizen hebben recht op medezeggenschap bij beslissingen, die van invloed zijn op hun leefomstandigheden. De bejaarde moet geïntegreerd blijven in de samenleving en dit is alleen mogelijk door een kleinschalige opzet.

10-2 Openbare gebouwen en voorzieningen moeten aan bindende voorschriften gaan voldoen, nodig voor het gebruik er van ook door de gehandikapte. Voorzieningen van het openbaar vervoer moeten meer op de gehandikapte worden ingericht.

10-3 In het welzijnsbeleid moet speciale aandacht besteed worden aan de positie van de langdurig werklozen. De aktiviteiten zullen met name gericht zijn op het voorkomen van vervreemding via individuele begeleiding en sociaal kulturele projekten.

10-4 De totstandkoming van een Kaderwet Specifiek Welzijn moet worden bevorderd, waardoor een samenhangend welzijnsbeleid op met name gemeentelijk en provinciaal nivo wordt nagestreefd.

10-5 Op de verschillende terreinen van het welzijnswerk (jeugdwerk, sport en rekreatie, samenlevingsopbouw enz.) wordt de inzet van vrijwilligers aangemoedigd. Dit dient echter niet ten koste te gaan van arbeidsplaatsen van beroepskrachten.

KULTUUR EN REKREATIE

11-1 Nog steeds zijn delen van onze bevolking onvoldoende betrokken bij aktieve of passieve kultuurbeleving. Hetzelfde kan opgemerkt worden t.a.v. de rekreatie

11-2 Het kultuurbeleid dient gericht te zijn op het scheppen van de mogelijkheden voor brede lagen van onze bevolking daadwerkelijk deel te nemen aan kulturele aktiviteiten.

11-3 De bevolking dient meer inspraak te krijgen in de kulturele voorzieningen van de woonomgeving.

11-4 De overheid dient de aanleg van rekreatie- en sportakkomodaties te bevorderen.

11-5 De EVP streeft naar een Reklamewet, waarin geregeld dient te worden:

a. de funktie van de reklame zal zijn: bekendheid te geven aan nieuwe en vernieuwde produkten en de kwaliteiten daarvan.
b. reklame-technieken, waarbij het informatieve element wordt verdrongen door het suggestieve, dienen verboden te worden.
c. het gebruik van slagzinnen, waarvan de juistheid niet kan worden aangetoond, dient strafbaar te worden gesteld.
d. konsumentenorganisaties behoren zendtijd te krijgen voor radio en televisie.

11-6 Nederland treedt in overleg met belanghebbende staten om te komen tot internationale afspraken met betrekking tot satelliet uitzendingen.

JUSTITIE

12-1 Het justitionele beleid bij misdrijven dient in de eerste plaats gericht te zijn op hersocialisatie. Hierbij kan het inschakelen van de delinquent bij het herstellen van de door hem aangerichte schade overwogen worden.

12-2 Het justitioneel apparaat dient zodanig te worden ingericht, dat snel berechten van kleine misdrijven en eenvoudige overtredingen regel wordt.

12-3 Slachtoffers van misdrijven krijgen het recht op smartegeld, zonodig uit de gemeenschappelijke middelen.

12-4 Gratieverlening dient gehandhaafd te worden.

12-5 Grotere variatie in op te leggen straffen is gewenst.

12-6 Alle beroepsgroepen dienen een wettelijk recht op staken te verkrijgen.

12-7 Er dient sprake te zijn van één behandeling voor alle samenlevingsvormen, waarin sprake is van een duurzame relatie en een gezamenlijk gevoerde huishouding.

12-8 Kinderen, vallend onder de kinderbescherming, dienen bij voorkeur als pleegkind opgevoed te worden, zodat ook anderen dan gehuwden, hetzij alleenstaand dan wel samenwonend, een pleegkind kunnen opnemen.

12-9 Een herziening van de adoptiewet is noodzakelijk; de regelingen t.a.v. oudere kinderen dienen verbeterd te worden.

12-10 Adoptie, ook door anderen dan gehuwden, moet mogelijk worden.

12-11 Het verstrekken door de overheid aan derden van persoonsgegevens, opgeslagen in databanken, mag alleen geschieden met uitdrukkelijke toestemming van de desbetreffende persoon. Betrokkene dient tevens inzage te kunnen krijgen in zijn gegevens. Recht op rektifikatie dient gegarandeerd te zijn.

12-12 In het civiele recht wordt de eigenaar van een B.V. ook in privé vermogen aansprakelijk gesteld bij het niet voldoen aan de verplichtingen van de B.V.

12-13 Een ruimhartig toelatingsbeleid t.a.v. al diegenen, die buiten onze grenzen worden behandeld in strijd met de rechten van de mens of worden vervolgd vanwege godsdienst, politieke overtuiging, geslacht of seksuele geaardheid:

a. Regularisatie:
   1. In principe aanvaarding van degenen, die op 17 oktober 1978 in een overeenkomstige positie als die, waarin de "Kerk Marokkanen" verkeerden.
   2. Bijstelling van onrechtvaardige voorwaarden van de zogenaamde overgangsregeling voor de buitenlandse werknemers.

b. Vluchtelingenbeleid
   1. Inhoudelijke herziening van het vluchtelingenbeleid.
   2. Aktief uitnodigingsbeleid van de Ned. regering.
   3. Aktief internationaal overleg over de bijdrage, die de westelijke wereld aan de knelpunten zou kunnen leveren.

c. Turkse Christenen
   1. Instelling van een stuurgroep, die de regering moet adviseren over de hier te lande verblijvende chr. Turken. In die stuurgroep zitten vertegenwoordigers van de kerken en de Twentse gemeenten.
   2. Opschorting van de uitzetting van alle chr. Turken die op dit moment in ons land verblijven tot de adviezen van de stuurgroep zijn gehoord.

d. Nederland dient het initiatief te nemen tot een internationale regeling van de status van de zigeuners, in verband met de toelating tot de verschillende landen.
   Faciliteiten m.b.t. het aanvragen c.q. verlengen van een verblijfsvergunning dienen, met name in de grote steden, te worden verruimd.

12-14 Uitwijzing van vreemdelingen kan alleen geschieden door middel van een gerechtelijke uitspraak. Daarbij is beroep mogelijk op een hogere rechtsinstantie. Pas na uitspraak in dit beroep kan tot uitwijzing worden overgegaan.

12-5 Nederland dient er bij de Europese Kommissie op aan te dringen, dat de kontrôle aan de buitengrenzen van de Europese Gemeenschap zodanig wordt opgezet, dat de toevloed van illegale gastarbeiders wordt ingedamd.

12-16 Het militaire strafrecht moet worden afgeschaft. Diverse vormen van tuchtrecht dienen ter diskussie te worden gesteld.

VERKEER EN VERVOER

13-1 Met name de verkeersontwikkeling werd eenzijdig beïnvloed door de belangrijke toename van het partikulier autogebruik. De exponentiële groei hiervan werd bevorderd door het stichten van woongebieden zonder passend railvervoer. Op zichzelf goede beslissingen ten gunste van het openbaar vervoer worden vaak ten dele teniet gedaan door bevordering van het privé-autoverkeer.

13-2 Het verzorgen en het goed doen funktioneren van het openbaar vervoer is overheidstaak. Dit openbaar vervoer, met name het streekvervoer, dient krachtig te worden uitgebreid.

13-3 Onderzocht dient te worden of door bijstelling van de tarieven het gebruik van het openbaar vervoer sterk kan worden bevorderd.

13-4 De aanleg van nieuwe rijkswegen dient voorlopig achterwege te blijven.

13-5 Stads- en dorpsuitbreidingen dienen onmiddellijk te worden aangesloten op openbaar vervoer, zomogelijk railvervoer.Er dient een spoorverbinding te komen van Amsterdam over Almere, Lelystad, Emmeloord. Drachten, Groningen.

13-6 Goederenvervoer dient als essentieel vervoer te worden aangemerkt. De belemmeringen, die het thans ondervindt, dienen derhalve zoveel mogelijk voorkomen te worden.

13-7 De overheid dient naast normen voor de veiligheid van de gemotoriseerde verkeersdeelnemers ook voorschriften te geven t.a.v. luchtvervuiling en geluidsoverlast door motorvoertuigen. Deze moeten hiertoe van een speciale installatie zijn voorzien.

13-8 De verkeersveiligheid dient te worden bevorderd door:

a. De aanleg in versneld tempo van fietspaden en fietsroutes.
b. Het inrichten van speelstraten en woonerven.
c. Wijziging van voorrangsregels ten gunste van het langzame verkeer in woonwijken.
d. Verbod voor bromfietsberijders gebruik te maken van de fietspaden binnen de bebouwde kom.
e. Een strenger toezicht op de handhaving van snelheidsbeperkingen.
f. Frequenter optreden tegen het alkoholgebruik door bestuurders.
g. Het instellen van de mogelijkheid, dat een gemeentebestuur voor de gehele bebouwde kom -behoudens uitzonderingen- een maximum snelheid kan instellen van 30 km per uur.

13-9 Onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van het ombuigen van het sterk individualistische autogebruik naar een meer gemeenschappelijk en rendabeler gebruik dient sterk bevorderd en geïnitieerd te worden.

POLITIEKE OPSTELLING

14- 1 Teneinde verwerkelijking van dit program te bevorderen is de Evangelische Volkspartij bereid samen te werken met andere politieke partijen, mits die eveneens de vorming van een samenleving nastreven, waarin gerechtigheid als norm geldt en de burger zijn verantwoordelijkheid kan beleven.

14- 2 Een mogelijke samenwerking zal met name worden beoordeeld op grond van het standpunt dat wordt ingenomen t.a.v. het in dit program gestelde, vooral wat betreft buitenlands beleid (inklusief ontwikkelingssamenwerking) vrede en veiligheid, het sociaal-ekonomisch beleid, volkshuisvesting alsmede het spreiden van verantwoordelijkheid.

14- 3 Op dezelfde gronden zal steun worden verleend aan een kabinet, dat zijn beleid daarop richten wil.

NOTITIEBLAD :

AANMELDINGSFORMULIER

Naam:

Adres:

Postkode: Woonplaats:

Telefoonnr.: Handtekening:

Datum:

geeft zich hierbij op als

O lid van de Evangelische Volkspartij

O donateur van de Evangelische Volkspartij
(fl. 25.-- per jr. incl. abonnement)

O abonné op het Partijorgaan
(fl. 15.-- per jr. - verschijnt 10 maal)

(s.v.p. aangeven wat van toepassing is door rondje in te vullen)

Inzenden in gesloten gefrankeerde envelop aan:

E.V.P.
Postbus 1490
8001 BL Zwolle

Als jonge partij is er natuurlijk een grote behoefte aan financiële ondersteuning. Vooral ten behoeve van de op korte termijn te beginnen VERKIEZINGSCAMPAGNE!
Uw bijdrage zien we gaarne tegemoet op:

Postgiro nr. 559 552
t.n.v. E.V.P.
ZWOLLE
o.v.v.: Verkiezingsfonds.

hierlangs afknippen.

GEGEVENS VAN DE EVP:

Adres: Nieuwstraat 116
Postbus 1490
8001 BL ZWOLLE
Telef.: 05200 - 141200
Postgiro: 559552 t/n EVP - Zwolle

Wilt U namen/adressen weten van de EVP in Uw woonplaats, bel dan bovenstaand nr. of schrijf naar bovenstaand adres. Verkiezingsprogramma's à *f* 3,50 verkrijgbaar aan bovenstaand adres.